ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ.ಎಸ್. ನಲವಾಗಲ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ – ಹಂಪಿ.

ಪೀಠಿಕೆ :–

ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಬದುಕು ತಿಳಿಯಲು ನಮಗೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳು , ಪುರಾಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು , ಪುರಾತತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಶಾಸನಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಅಂದಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಬಹುತೇಕ ಮಗ್ಗುಲುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಶಾಸನಗಳು ಲಿಖಿತವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವು ಇತರ ಆಕರಗಳಿಗಿಂತ ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನಾಡು – ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಪಡೆಯುವ ಸದಾವಕಾಶವಿದು.

ಶಾಸನ ಪದದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ :–

'ಶಾಸನ' ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ. ಇದು 'ಕಾನೂನು' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ನಾವು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. 'ಶಾಸಕ' ಎಂಬ ಪದ ಕೂಡ ಇದರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವವರು , ಕಾನೂನು ಅಥವಾ ಸಂಹಿತೆಗಳ ಅನುಸಾರ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುವವರು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಛಾಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ.'ಶಾಸನ' ಎಂಬ ಪದ'ಶಾಸ್' ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಶಾಸ್ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ 'ಶಾಸನ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸು , ಶಿಕ್ಷಿಸು , ನಿಯಂತ್ರಿಸು ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ.

ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಖಟಿಥಿಡುರಿಣುಠಟಿ' ಎಂಬ ಸಂವಾದಿ ಪದವಿದೆ. 'ಇಖಿರಡಿಚಿಖಿಥಿ' ಎಂಬ ಸಮನಾರ್ಥಕ ಪದ ಪ್ರಯೋಗವು ಇದೆ. 'ಖಟಿಥಿಡುಭಜ' ಎಂದರೆ 'ಕೆತ್ತು' ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. 'ಖಟಿಥಿಡುಭಜ'ಆಗಿರುವಂತದ್ದು. 'ಖಟಿಥಿಡುರಿಣುಠಟಿ'ಅಂದರೆ 'ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು/ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು' ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ.

ಕೌಟಿಲ್ಯ – ಶಾಸನ (ಎಂಬ ಪದ) ರಾಜರ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಬರಹವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಡಿ.ಸಿ.ಸರ್ಕಾರ್ – ಶಾಸನವೆಂದರೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪದಾರ್ಥದ ಮೇಲೆ ಕೊರೆದ ಯಾವುದೇ ಬರಹವೆಂದು ಅಕ್ಷರಶಃ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಾಸನಗಳ ಮಹತ್ವ :–

ಶಾಸನಗಳು ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಬಾಳಿಕೆ ಶಿಲಾಶಾಸನದಂತಹ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಅಧಿಕೃತವಾದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಅವುಗಳ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಇವುಗಳಿಂದ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಶಾಸನಗಳು ಇತಿಹಾಸ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿವೆ. ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ 1.ಪರಂಪರೆ/ಐತಿಹ್ಯ 2.ವಾಙ್ಮಯ/ಸಾಹಿತ್ಯ 3.ಪುರಾತತ್ವ ಶೋಧನೆ – ಇವು ಮೂರು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಆಕರಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಾಸನಾಧ್ಯಯನ : ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸೇವೆ.

ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಆರಂಭಗೊಂಡದ್ದು 18 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ. ಬಂಗಾಳದ 'ರಾಯಲ್ ಏಷಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ' ಯು ಪ್ರಕಟಿಸುತಿದ್ದ 'ಏಷಿಯಾಟಿಕ್ ರೀಸರ್ಚ'ನ ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಬರಹಗಳ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ 1791 ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನ ಕುರಿತ ಲೇಖನವೊಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸಹಿತ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಸರ್.ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್ ಎಂಬಾತ ಇದರ ಕರ್ತೃ 'ಎ ರಾಯಲ್ ಗ್ರಾಂಟ್ ಆಫ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಜೋನ್ಸ್ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಪೋಕ್ಲಿಯೋಡ್ ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ತಾಮ್ರಪಟ ಆಧರಿಸಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಈ ತಾಮ್ರಪಟವು ವಿಜಯನಗರ ದೊರೆಗಳು ಕಂಚಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನ ಈ ಲೇಖನವೇ 'ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಕುರಿತು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಪ್ರಕಟಣೆ'. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವೂ ಇದೆ.

- ಕರ್ನಲ್ ಮೆಕೆಂಜಿ ಎಂಬ ಮತ್ತೋರ್ವ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಶಾಸನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ. ಕೈಪಿಯತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ. ಜೊತೆಗೆ ನಾಣ್ಯಗಳು , ತಾಮ್ರಪಟಗಳು , ತಾಡೋಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ. ಮೆಕೆಂಜಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ಶಾಸನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 8026 ಆಗಿವೆ.
- ವಿಲಿಯಂ ಹೆನ್ರಿ ವೆಥನ್ ಎಂಬಾತ ಬಾಂಬೆ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದ 12 ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಓದಿ , ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಕ್ರಿ.ಶ.1835 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ.
- ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು 'ವಾಲ್ಟರ್ ಎಲಿಯಟ್' ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸನಿಂದ. ಈತ ಕ್ರಿ.ಶ. 1837 ರಲ್ಲಿ 'ಊುಟಜಣ ಖಟಟಿಭಿಡುರಿಣುಠಿ' ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನು 'ಎಠಣಡಿಟಿಚಿಟ ಠಜಿ ಖಠಥಿಚಿಟ ಥಿಚಿಣುಛಿ, ಠಛಿಜಣಥಿ'ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಗಿಠಟ 4ಠಿ–1–41) ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಲೇಖನದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯವೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಶಾಸನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ. ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಧನೆ 1836 ರಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್ – ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಗಳ ನಾಣ್ಯಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ. 'ಲಾಸೆನ್' ಎಂಬಾತ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಓದುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.
- 1837 ರಲ್ಲಿ 'ಜೇಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್' ಎಂಬಾತ ವಿದ್ವಾಂಸ 'ಎಠಣಡಿಟಿಚಿಟ ಠಜಿ ಥಿಚಿಣುಛಿ, ಠಛಿಜಣಥಿ ಠಜಿ ಃಜಟಿರಿಚಿಟ' ನ ಆರನೇ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯ ಇತರೆ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಓದಲು ಈತನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನೆರವಾದವು. ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.
- ಜೆ,ಎಫ್,ಫ್ಲೀಟ್ ಅವರು ಲಾವಣಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. 1888 ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ 'ಇರಿರಡಿಚಿಝಚಿ ಖಟಿಜುಛಿಚಿ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಫ್ಲೀಟ್ ರು ' ಖಠಟಜ ಖಜಛಿಠಡಿಛ ಠಜಿ ಣುಜ ಖಚಿಣಡಿಚಿಞಣಚಿ ಮಿಟಿಗ ಠಜಿ ಓಚಿಟಟಞುಜಜ'ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 20 ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತೆ ಮೂಡಿಸಲು ಫ್ಲೀಟ್ ರು ಶಾಸನ ಸಂಗ್ರಹ ಸಂಪಾದನೆ , ಪ್ರಕಟಣೆ ಪೂರಕವಾದ ಪ್ರಚೋದನೆ ಒದಗಿಸಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಸನ ಪಿತಾಮಹ ಬಿ.ಎಲ್,ರೈಸ್ (ಬೆಂಜಮಿನ್ ಲೂಯಿ ರೈಸ್) ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರಾಗಿ , ಗೆಝೆಟಿಯರ್ ರಚನಕಾರರಾಗಿ , ಶಾಸನ ತಜ್ಞರಾಗಿ , ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಾಗಿ ಅವುಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣಕಾರರಾಗಿ , ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ.ಎಲ್.ರೈಸ್ ಜನಿಸಿದ್ದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ.1837 ರಲ್ಲಿ ಇವರ ತಂದೆ ಬೆಂಜಮಿನ್ ಹೊಲ್ಟ್ ರೈಸ್ ಅವರು ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕರಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು.'ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಿಕಾ' ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ 12 ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕಲಿತವಾಗಿರುವ ಶಾಸನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 8869 ಆಗಿದೆ. ಸಿದ್ದಾಪುರ , ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ , ಜಟಿಂಗ ರಾಮೇಶ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದ್ದು ಬಿ.ಎಲ್.ರೈಸ್. ಅವರು ಇದಲ್ಲದೆ ಮಳವಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಾಕೃತ ಶಾಸನಗಳು , ತಾಳಗುಂದದ ಕಾಕುತ್ಸವರ್ಮನ ಶಾಸನ , ಗಂಗರ ತಾಮ್ರಪಟಗಳು , ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ನಿಷಧಿ ಬರಹಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದ ಕೀರ್ತಿ ರೈಸ್ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಾಸನಾಧ್ಯಯನ : ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸೇವೆ. :-

ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರುಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶಾಸನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶಾಸನ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ದೇಶಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕವೆಲ್ಲಿ ಬೋರೈಯ ಮೊದಲಾಗಿ ಅವನ ಇತರ ಸಹೋದರರು ಶಾಸನ ಪರೀವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾವು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ ವೆಂಕಟರಂಗೋಕಟ್ಟಿ ,ಗಂಗಾಧರ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ ತುರುಮುರಿ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಫ್ಲೀಟ್ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನವನ್ನು ಓದಿ ಅರ್ಥೈಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೆನೆಯಬೇಕು. 1860–1875 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳ ಗಂಗಾಧರಶಾಸ್ತ್ರಿ , ಕಾಶೀನಾಥ ತ್ರಯಂಬಕ , ತೆಲಂಗ , ಭಾವುದಾಜ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು.

- ಆರ್. ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯರು 1906 ರಲ್ಲಿ ರೈಸ್ ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಕ್ತನ ಇಲಾಖೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. 1922 ರ ವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 17 ವರದಿಗಳನ್ನು 'ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕದ 14,15,16, ಮತ್ತು 17 ನೇ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಹೊರ ತಂದರು'. ಸುಮಾರು 5000 ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಎಂ.ಎಚ್.ಕೃಷ್ಣ ಅವರು 1929 – 1945 ರ ವರೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಪಿ.ಬಿ.ದೇಸಾಯಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎನ್.ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯನವರು ಕರೀಂ ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರ್ಕ್ಯಾಲ ಬೊಮ್ಮಲಮ್ಮನ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿನ ಜಿನವಲ್ಲಭನ ಶಾಸನವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ.
- ಧಾರವಾಡದ 'ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ' ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಆರ್.ಎಸ್.ಪಂಚಮುಖಿ , ಜಿ.ಎಸ್.ದೀಕ್ಷಿತ್ , ಪಿ.ಬಿ.ದೇಸಾಯಿ , ಬಿ.ಆರ್.ಗೋಪಾಲ್ , ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಿತ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಶಾಸನಗಳು 'ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಸನಗಳು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 6 ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನಗಲ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಸಂಪಾದನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಡಿದ ಡಿ.ಸಿ.ಸರ್ಕಾರ್ , ಜಿ.ಎಸ್.ಗಾಯಿ , ಪ್ರೊ.ಮಿರಾಶಿ , ಆರ್.ಎನ್.ಗುರುವ , ಎಸ್.ಶೆಟ್ಟರ್ , ಕೆ.ವಿ.ರಮೇಶ , ಎ.ವಿ,ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ , ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ , ಎಂ.ಎಂ.ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಶಾಸನ ಸೇವೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಗಳು :-

ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರಬಂಧಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿವೆ.

- ಡಾ.ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರ–ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ (1966)
- ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು (1970) , ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳು (1989) , ಸಮಾಧಿ ಬಲಿದಾನ ವೀರಮರಣಗಳು (1980) ಎಂಬ ಎಂ.ಎಂ.ಕಲ್ಬುರ್ಗಿಯವರ ಲೇಖನಗಳು.
- ಆರ್.ಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ – ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು (1982)
- ಬಿ.ಆರ್.ಹಿರೇಮಠರ – ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವರ್ತಕರು (1986).
- ಜಿ.ಎಂ.ನಾಗಯ್ಯ ನವರ – 6 ನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಶಾಸನಗಳು (1987).
- ಎಸ್.ಕೆ.ಕೊಪ್ಪ ಅವರ – ತರ್ದವಾಡಿ ನಾಡು (1990).
- ಬಿ.ವ್ವಿ. ಶಿರೂರರ – ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವ (1972).
- ಚನ್ನಕ್ಕ ಎಲಿಗಾರ – ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ತ್ರಿ ಸಮಾಜ (1991) , ಮತ್ತು ಬಂಕಾಪುರದ ಶೋಧ (1990)
- ಬಿ.ಎಸ್.ಶೇಕ್ ಅವರ – ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸತಿಪದ್ಧತಿ (1991).

ಅಶೋಕನ ಬಂಡೆ ಶಾಸನಗಳು:

ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಶೋಕನ ಬಂಡೆ ಶಾಸನಗಳು ದೊರಕಿರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಒಂದು. ಅಶೋಕನು ಕ್ರಿ.ಪೂ 272–232 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಮೌರ್ಯ ವಂಶದ ಮೂರನೆಯ ದೊರೆ. ಅವನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ಗಡಿ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಈ ಶಾಸನಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ, ಸಿದ್ದಾಪುರ, ಜಟಿಂಗರಾಮೇಶ್ವರ, ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಪ್ಪಳ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಿಟ್ಟೂರು ಮತ್ತು ಉದಯಗೋಳ ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಸ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 11 ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆಕಿವೆ. ಅವಲ್ಲೆವನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲೀಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ನೇರವಾಗಿ ಅಶೋಕನ ಹೆಸರು ಹೇಳುವ ಇಡಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎರಡೆ ಎರಡು, ಒಂದು ಮಸ್ಕಿಯ ಶಾಸನ, ಉಳಿದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು 'ದೇವನಾಂಪ್ರಿಯ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅಶೋಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಶಾಸನಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು. ಅವು ತಮಗೆ ಸಮಕಾಲೀನವಾದ ಜೀವನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅಶೋಕನು ಎದುರಿಸಿದ ಮಾನಸಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿಯುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಶಿಲಾಶಾಸನ:

ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯೆಂಬ ಸ್ಥಳದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಅದು ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಸಿದ್ಧಪುರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಸಿದ್ಧಪುರವು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರಾತತ್ವ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ತಾಣ. 1891 ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಬ್ರಹಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 250ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಎರಡು ಆ ಪ್ರಧಾನ (ಮೈನರ್) ಬಂಡೆ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಲಾಯಿತು, ಅವು ಅಶೋಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಶಾಸನಗಳು. ಈ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದವರು ಬಿ.ಎಲ್. ರೈಸ್ ಅವರು. ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಬಹಳ ಸಹಾಯವಾಯಿತು. ಈ ಶಾಸನಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸದವು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಇಸಿಲ' ಎಂಬ ಪದವು ದಿನಾಂಕ ಸಹಿತವಾದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಈ ಪದದ ಅರ್ಥ 'ಕೋಟೆಯಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಊರು' ಎಂದು ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಪದವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಸಿಲವು ಸುವರ್ಣಗಿರಿಯ ಮಹಾಮಾತ್ರರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ವಸತಿ ಇತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲು ಪುರಾವೆಗಳು ದೊರಕಿವೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಬೃಹ್ಮಗಿರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹಾತ್ವ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಖನನ ನಡೆಸಿದ ಎಂ.ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣರವರು ಅನೇಕ ವಾಸ್ತು ರಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾತನ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಹದಿನಾರು ನೀಳವಾದ ಹಾಗೂ ಅಗಲ ಕಿರಿದಾದ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಿತವಾಗಿದ್ದ ಐದು ಪದರುಗಳನ್ನು ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೈಕ್ರೋಲಿಥಿಕ್, ನಿಯೋಲಿಥಿಕ್, ಕಬ್ಬಿಣದ ಯುಗ, ಮೌರ್ಯ ಯುಗ ಮತ್ತು ಚಾಳುಕ್ಯ–ಹೊಯ್ಸಳ ಯುಗವೆಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಮೊದಲನೆಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಜನರಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಉತ್ಖನನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ತಮ್ಮಟಕಲ್ಲು ಶಾಸನ:

ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡದ ವೀರಗಲ್ಲು ಶಾಸನ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ತಮ್ಮಟಕಲ್ಲು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ. 'ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ'ದ ಸಂಪುಟ 6 ರಲ್ಲಿರುವ 42 ಮತ್ತು 43ನೇ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 43ನೇಯ ವೀರಗಲ್ಲು ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಇದರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. 500 ಇದರಲ್ಲಿ 'ಬಿನಮಣಿಅನ್ತುಭೋಗಿಬಿಣದುಳ್ಮಣಿಲ್ಮನದೋನ್' ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ವೃತ್ತವಿದೆ. ಇದು ಸಂಸಕೃತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ದವಾಗಿರುವ ಅವಿತರ ಅಥವಾ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವೃತ್ತವೇ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಸಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ, ಇದರಿಂದ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಭಾವ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಈ ಶಾಸನ ಒಳ್ಳೆಯ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಗುಣಮಧುರಾಂಕ ಎಂಬುವನು ರತ್ನದಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ನಿಂತನೆಂದರೆ ಯಾರೂ ತಡೆಯಲಾಗದು, ಇವನು ಅನಂತ ಗುಣವಂತನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಣಯಿಜನಕ್ಕೆ ಕಾಮನ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯ ಬಾಣದಂತವನು, ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಇವನು ಪುರುಷರಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಗುಣಮಧುರಾಂಕರನನ್ನು ಹೊಗಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಾರೋಪ :–

ಶಾಸನಗಳು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ , ಸಾಮಾಜಿಕ , ಧಾರ್ಮಿಕ , ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾದುದು. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯೂ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಗಳನ್ನು ವೀರಗಲ್ಲು , ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು , ನಿಷಧಿಗಲ್ಲು ಎಂಬ ಶಾಸನ ತತ್ವಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಶಾಸನಗಳು ನಮ್ಮ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಶೋಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನ ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯವಾಗಿವೆ.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ :–

1. ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ – ಡಾ.ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ (1966)
2. ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ – ಆರ್.ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯ. (1972)
3. ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು – ಡಾ. ಆರ್.ಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿ. (1982)
4. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೋಶ – ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ.
5. ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ – ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ.ಮೈಸೂರು.
6. ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮಾಹಿತಿ